

Laikam būs maz pateikts, sakot, ka šis ir neparasti aizraujošs un aizrautīgi savāds romāns, kas rāda, kā cilvēki mīt vairākās pasaulēs – materiālajā, smalkajā, dziļajā, murgainajā – un ir neredzamām saitēm sieti. Petrovu ģimene – automehāniķis, viņa skarbā sieva, astoņus gadus vecais dēlēns –, kā arī mistisks kaimiņš kā starpnieks starp pasaulēm, lūzerīgs klasesbiedrs, skaistule Marina – dažādas paaudzes, dažādi raksturi un likteņi, uz kuru fona saplūst un sajaucas uzmācības, psihozes, sapņi un atmiņas. Modernistisks darbs: brīvā netiešā runa un divos līmeņos plūstoši savīts vēstījums, kas īsti neļauj saprast, kur beidzas realitāte un kur sākas gripas halucinācijas. Bet visu nemaz nevajag uzreiz saprast. Varbūt sapratne nāks ar laiku.

“Petrovi ar gripu” ir romāns, kas paver dažādas durvis.

Dens Dimiņš, tulkotājs

АЛЕКСЕЙ САЛЬНИКОВ

**ПЕТРОВЫ В ГРИППЕ
И ВОКРУГ НЕГО**

ALEKSEJS SAĻŅIKOVS

PETROVI AR GRIPU

R O M Ā N S

No krievu valodas tulkojis
Dens Dimiņš

821.161.1-31
Sa 340

Алексей Сальников
ПЕТРОВЫ В ГРИППЕ И ВОКРУГ НЕГО

Copyright © Alexei Salnikov, 2017
The publication of this book was negotiated through Banke,
Goumen & Smirnova Literary Agency (www.bgs-agency.com).
Cover image © Hype Film LLC

Aleksejs Saņnikovs
PETROVI AR GRIPU

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA
Projekta vadītāja *Una Orinska*
Redaktore *Jana Boikova*
Korektore *Diāna Graudiņa*
Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*
Vāka dizainu adaptējusi *Ilze Isaka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. T-708.
Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Dens Dimiņš, 2022
© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare, izdevums latviešu valodā,
Apgāds Zvaigzne ABC, 2022
ISBN 978-9934-31-309-7

Veltīts manai sievai

SATURS

1. NODAĻA	IGORS DMITRIJEVIČS ARTJUHINS	9
2. NODAĻA	PETROVA SAPŅI.	45
3. NODAĻA	EGLĪTE	84
4. NODAĻA	PETROVA JŪK PRĀTĀ.	120
5. NODAĻA	PETROVA NOMIERINĀS	153
6. NODAĻA	PETROVS ARĪ NAV NEKĀDA DĀVANA.	187
7. NODAĻA	PETROVA-JAUNĀKĀ GRIPA	225
8. NODAĻA	PIEAUGUŠĀ GAIDĪTĀJA TEĀTRIS	259
9. NODAĻA	SNIEGBALTĪTE	295

1. NODAĻA

IGORS DMITRIJEVIČS ARTJUHINS

Atlika Petrovam tikai iekāpt trolejbusā, lai uz līdzenas vietas uzrastos neprāši un sāktu viņam piesieties. Tikai viens nesējās klāt – kluss, apaļīgs večuks ar skūtu galvu, kurš atgādināja apvainotu bērnu. Bet, kad Petrovs redzēja šo večuku, viņam pašam gribējās celties no vietas un apvainot večuku vēl vairāk. Viņu spēji apņēma, lūk, šādas mežonīgas, ne ar ko neizskaidrojamas jūtas, kurās cieši saliedējās kaut kādas spalvainas darviniskas dziņas un Dostojevskā varoņu cienīga nelīdzsvarotība. Večuks, ievērojis sev pievērstu vērīgo Petrova skatienu, kautri novērsās.

Bet šis onkulītis bija, kā lai to saka, pastāvīgs plānprātis, Petrovs viņu bija sastapis teju no agrīnas bērnības, pat ārpus sabiedriskā transporta. Citi plānprātīgie ielauzās Petrova dzīvē tikai pa reizei, itin kā katrs vienreiz trīsdesmit gados būtu izrāvis no Sibīrijas trakta astotā kilometra, atsteidzies uz trešo trolejbusu, lai pateiktu Petrovam pāris maigu vārdu – un tad pazustu uz visiem laikiem.

Bija večiņa, kas deva Petrovam vietu, pamatojot, ka viņš, sak, ir invalīds un ka viņam ir koka kājas un rokas, un vēzis (vēzis gan ne no koka, vienkārši tāpat). Bija arī onka, kurš atgādināja padomju kinofilmu kalēju, t.i., tāds drukns onka ar balsi, kura, likās, liek ievibrēties visiem trolejbusa dzelžiem. Līdzīgi džinkst pustukša vaļēja pudele, kad tai garām brauc smagā mašīna. Šis onka vienvārdsakot piespieda Petrovu pie sienas, skaitīja pusmūža konduktorei dzeju, jo izrādījās, ka zem vateņa, kas oda pēc metāla skaidām, benzīna un soļarkas, slēpjas maiga dzejnieka sirds.

– Bet gadi lido, mūsu gadi kā putni lido prom, – maigi intonējot vārdus “gadi” un “putni”, onka deklamēja.

Konduktore mulsi smaidīja un klausījās.

Daudzkārt Petrovam līdzās nosēdās ļaudis, kas nebija nu gluži pavisam gados, lai varētu viņus turēt aizdomās vismaz par marasmu, viņi stādījās priekšā un sāka melst murgus par partijas zeltu, par bezmaksas ceļazīmēm uz sanatoriju, kuras kādreiz dalīja katru gadu, un par to, ka visus, kas tagad ir pie varas, vajag likt pie sienas. Tiklīdz kāds no šiem neprāšiem pieminēja šo izslavēto sienu, Petrovs nez kāpēc iztēlojās pie tās Putinu un Roseli gaidām nošaušanu. Iztēlē tie viņam rādījās tieši tādi paši kā televizorā: Roselis priecīgi smaidošs, Putins – nopietns, bet ar tādu ironisku skatienu.

Reiz Petrova acu priekšā gandrīz sakāvās divi pensionāri. Viņi strīdējās par vienu un to pašu, pat viņu politiskās platformas nebija īpaši atšķirīgas, bet sagāja ragos tik un tā. Petrovam jau likās, ka notiks kas nelāgs, jo pensionāri bija vienisprātis, ka Jeļcinu ir novācis Berezovskis un ka ir daudz tadžiku, un ka agrāk bija patiesa tautu draudzība, bet tagad vieni vienīgi ebreji, un ka Nobela prēmijai Jevtušenko izvirza tikai tāpēc, ka viņš nosoda holokaustu. Šāds raudzījums uz lietām nedaudz izjauca Petrova priekšstatus par jēlkādas loģikas aizmetni, un viņš jūta, ka, cenzdamiem izprast, kāpēc abi veči klieudz viens

uz otru, pats jūk prātā kā viņi. Tas viss vispār būtu varējis slikti beigties, bet tad pienāca galapunkts, veči izkāpa un lēni devās katrs uz savu pusi, rāmi un atsvešināti no visa, gluži kā pirms strīda, tā arī nenoskaidrojuši, kura valdītāja laikā bija saldāka dzīve – Brežņeva vai Brežņeva.

Bet šoreiz gripozā un, pats juzdams, mainītā apziņas stāvoklī Petrovs grīlodamies stāvēja trolejbusa beigās, iekāpies piekārtā rokturī. Nebija daudz braucēju, taču brīvu sēdvietu nebija, bet vadītājs katrā pieturā plēsa vienādu joku:

– Uzmanību, durvis neaizveras.

Pieturā “Arhitektūras akadēmija” salonā iekāpa kārtīga paskata onkulītis tīrā pelēkā mētelītī, izpletētās pelēkās biksiņās un ar aizsprādzējamu portfelīti. Onkulītim bija Ļeņina, Dzeržinska vai Ļimonova stila bārdiņa. Onkulīša brilles bija aukstumā apsarmojušas, un viņš ņēmās tās tīrīt ar savas sarkani melni rūtotās šallītes galu, kad viņam iedeva vietu gadus astoņus veca meitene.

Onkulītis pateicās un apsēdās.

– A cik tev gadu? – brīdi pacieties, onkulītis painteresējās, vērsdamies pie meitenes.

– Deviņi, – meitene teica un nervozi uzvēla plecos mugursomu.

– Bet tu zināji, ka Indijā un Afganistānā meitenes jau no septiņu gadu vecuma var izdot pie vīra?

Petrovs nodomāja, ka murgo vai ir pārklusijies. Viņš palūkojās uz večuku, bet tas turpināja plātīt lūpas, radot skaņas.

– Nu, iedomājies, tu jau divus gadus būtu precējusies, – večuks viltīgi samiedza acis, – jau divus gadus ar vīru drātētos pēc pilnas programmas, varbūt jau laistu pa kreisi. Visas jūs, mauķeles, esat vienādas, – viņš noteica un ar tādu pašu labestīgu smaidu un viltīgi sarauktu ģīmi glāstīja viņas mugursomu.

– Gorkija, – vadītājs paziņoja un atvēra durvis.

Večuks gribēja turpināt, bet tad bāls, kārnis zēniņš uz gadiem septiņpadsmit, kas sēdēja večukam līdzās, uz viena sēdekļa, it kā atjēdzās no apkārtnes vērošanas cauri saskrāpētai loga sarmai, pagriezās pret večuku, noņēma viņam brilles un iekrāva pa seju – negaidot, bet kaut kā ikdienišķi, pat ne pārāk stipri. Pie Petrova kājām kā hokeja ripa izvēlās sirmgalvja zobu protēze.

– Ak tu!... – sirmgalvis sašuta. – Es dēļ tādiem kā tu piecpadsmit gadus Angolā...

– Uzmanību, durvis neaizveras, – vadītājs brīdināja.

Zēniņš satvēra večuku aiz šallītes un kā spītīgu šuneli steigšus izvilka laukā. Petrovs pieliecās, pacēla zobu protēzi no gumijotās, rievotās, mitrās grīdas un izmeta uz ielas, kur eksekūcija turpinājās. Durvis aizvērās, un trolejbuss aizbrauca tālāk. Meitene ieņēma pie loga atbrīvoto vietu, it kā nekas nebūtu noticis. Petrovs kaut kā sakautrējās sēsties viņai blakus, viņš aizgāja pie aizmugures stikla, kas bija gandrīz tīrs, gandrīz bez ledus. Caur stiklu bija redzama *Rosgosstrah* reklāma, kas bija pielīmēta no otras stikla puses un apgriezta spoguļrakstā, tāpēc bija lasāma kā *hartssogsoR*, bet vēl šai reklāmā nez kāpēc bija attēlots buldogs, kas no ārpuses bija redzams skaidri, bet no trolejbusa iekšpuses pablāvi, it kā tas būtu kāds miglā tīts Baskervilu suns. Bez tam pa aizmugures stiklu Petrovs ieraudzīja, kā milicija savāc gan zēniņu, gan onkulīti, turklāt tas aizstāvējās, veikli sizdams miličiem ar portfeli, bet tie savukārt ņēmās viņu apstrādāt ar dūrēm un stekiem. “Varbūt tiešām Angola,” Petrovs vienaldzīgi nodomāja ar to smadzeņu daļu, ko viņam bija īpaši pārņēmis influences karstums.

Kad kautiņš pamazām saplūda ar ainavu, viņš no jauna pievērsās *Rosgosstrah* reklāmai, prātodams par to, vai ķīniešiem nez ir saīsinājumi vai arī viņiem pietiek ar hieroglifiem. Pie katras izelpas viņš juta, cik karsts, tukšs un brīvs ir viņa deguna

dobums. Gribējās aukstu gāzētu ūdeni un uzsmēķēt, un aspirīnu, un vēl vienu aukstu gāzēto ūdeni, un aizmigt.

– Agrāk šādus ļaudis uzskatīja par svētlaimīgiem, – Petrovam aiz muguras pamācoši ierunājās vecenes balss, – viņus cienīja, ar nolūku apciemoja, bet tagad, paskat, kā.

“.....” Petrovs vienaldzīgi nodomāja.

– Pensionāra apliecību, – balss turpināja, – bet tagad, paaug, ko pa televizoru rāda, cilvēkam ne vārda neļauj bilst.

Petrovs diezgan liksmi iedomājās, ka būtu aizraujoši atskatīties un ieraudzīt aiz muguras pilnīgi tukšu salonu, nu tā, lai balss turpinātu skanēt, – bet atskatīties tomēr neatskatījās. Viņš sāka raudzīties uz ielu, uz to, kā tā tinas laukā aiz trolejbusa, un viņam sareiba galva. Viņš pacēla acis uz mašīnām, kas brauca aiz trolejbusa, un ievēroja, ka tieši aiz viņiem brauc katafalks, aveņkrāsas gazele ar divām vertikālām melnām līnijām pa visu ģīmi. Tās salonā sēdošais pasažieris priecīgi māja ar rokām. Ne pašas Petrova acis, bet viņa karstā galva lēni safokusējās uz šo cilvēku, kas māja ar rokām, lai viņam beidzot pielēktu: viņa priekšā ir sens paziņa, un paziņa māj viņam, sak, velciet šurp. Nudien žēl, ka Petrovs neapsēdās blakus meitenei, jo pēdējo reizi, kad viņš vazājās apkārt ar šo paziņu, kuru sauca Igors, viss gandrīz beidzās ar to, ka viņi abi, Igors un Petrovs, pāli teju aizbrauca uz Irbitu. Labi, ka Igors vēl pa ceļam uz staciju sarunāja kaut kādas rupjības garāmgājējiem, bet, tā kā braukšanas diena sakrita ar Gaisa desanta spēku dienu, ceļojums, tā arī nesācies, beidzās uz saliņas pie UrGSHA¹ ar kautiņiem, dzerstiņu un dziesmām par zilajām beretēm kaut kādu iedegušu un tetovējumiem klātu muskuļainu tēvaiņu kompānijā, kas vienā paņēmiēnā bija izbirusi pilsētas ielās no bāra “Zilā austere”.

¹ Oriģ. saīsinājums *УрГСХА*, *Уральская государственная сельскохозяйственная академия* – Urālu Valsts lauksaimniecības akadēmija. (*Šeit un turpmāk tulk. piez.*)

Petrovs sāka māt Igoram, dodot viņam zīmi, sak, dodies vien pats meklēt dēkas. Turklāt ar visu savu ārieni Petrovs lika viņam saprast, ka nē, nē, viņam nav laika, viņam ir slikti, turklāt Petrovam patiešām bija slikti, bet, kad viņš ieraudzīja Igoru, kļuva vēl sliktāk, bet tas it kā ne gluži saprata Petrovu vai, iespējams, pārprata izmisīgos Petrova žestus kā sava veida koķetēriju, jo nez kāpēc uzskatīja Petrovu par kompānijas dvēseli. Petrovs tikai māja Igoram, lai liekas mierā, bet zināja, ka tas ir bezjēdzīgi, neviens vēl nav izdomājis tādu žestu, ar kuru varētu atšūt Igoru, kad viņš jūt vajadzību pēc sapratnes un sabiedrības, tā bija kaut kāda maģija. Ko tur teikt, ja šis burvju cilvēks vasarā pamanījās piedzirdīt līdz krišanai veselu milicijas posteni, kurš viņus ar Petrovu bija apturējis, bet pēc Igora tosta: “Nu, lai jums viss ietu no rokas tāpat kā efesbešņikiem!” – viens no īpaši jūtīgajiem milicišiem bezmaz uzdāvināja Igoram dienesta ieroci. Skaidrs, ka pēc minūtes Petrovs un viņa trolejbuss tika apstādināti un Petrovs, par spīti protestiem, mulsajam smaidam un juceklīgai, protestējošai mēkšķēšanai, pārsēdināts katafalkā, bet pēc minūtēm septiņām jau saskandināja ar Igoru plastmasas glāzītes virs zārka vāka un uzlēja šņabi uz zārka, kad “gazele” piebremzēja vai noraustījās un vadītājs bažīgi apvaicājās: “Jūs tur neko neizlējāt? Uzmanīgāk, ja? Netaisiet ziepes!” Vadītājs jau acīmredzami nožēloja, ka kopā ar Igoru mašīnā sēž arī Petrovs, bez viņa Igors dzēra ne tik vaļīgi, bet Petrovs vairs neko nenožēloja, viņš kaut kā uzreiz tika pāri savam nosacījumam “vienu, un viss, bet pēc tam izlaidīsiet, ja jau jums arī uz to pašu pusi”. Igors ņēmās pierunāt šoferi izdzert ar viņiem pusglāzīti, bet tas ne par ko, izlikās baigi nopietns un atbildīgs.

– Nu, tiksim vaļā no liķa, tad ar lielāko prieku.

Bet Igors atteica:

– Vai ta' šis prom bēgs, ko? Un kas tevi arī turēs, zārkvēdēj?

¹ No oriģ. saīsinājuma *ФСБ, Федеральная служба безопасности* – Federālais drošības dienests; šī dienesta darbinieki.

Beigās vadītājs tomēr paņēma uz krūts, jo nespēja vienlaikus izturēt korķi un Igora burvestības. Pēc tam vadītājs paņēma vēl, bet jau pēc paša iniciatīvas un sāka stāstīt, kā vēl padomju laikā mācījies jūrniekos un saņēmis IPSR sudraba medaļu boksā. Kad tika aprakstīts likloču ceļš no topošā jūrnieka un topošā čempiona līdz tagadējam katafalka vadītājam, tas ieblieza pa noreibušajām un apslimušajām Petrova smadzenēm kā ar lielu mikstu veseri, tā ka Petrova domas uzreiz aizplūda uz divām pusēm – uz klusām skumjām par šoferi, sajūsmu par viņa stāstu un samierināšanos ar paša likteni, jo Petrovam nekādu ambīciju nebija arī agrāk, tāpēc viņš nekādi dzīvē nespēja just vilšanos. Tas ir, viņam, protams, bija sīkas nedienīņas, bet tās nespēja pārvilkt visai viņa dzīvei krustu, kā tas, piemēram, jaunībā gadījās viņa draugam Sergejam. Varēja gadīties kādi smagi zaudējumi, kaut kas varēja notikt ar dēlu: no paralēlklases puisiņiem taču viens pazuda, arī kādam dēls, kaut kur aizgāja ar slidām un vairs nepārnāca. Sieva arī varētu atrast sev kādu citu, un tas būtu loģiski, jo Petrovi bija šķiršanās procesā. Kas vēl varētu notikt? Apcerot savas dzīves ainu, Petrovs nez kāpēc neredzēja acīmredzamo lietu, to, ka viņš it kā piedalās mirstīgo atlieku nolaupīšanā un varbūt pat savā ziņā veic liķa apgānīšanu, par ko viņu ar Igoru un šoferi var sajūgt kopā un saukt pie atbildības.

Šoferis gan runāja vienā runāšanā. Viņš stāstīja, ka viņu apbedīšanas kantorī gandrīz visi ir tādi kā viņš. Piemēram, bijušais dziedonis, kurš no sešu gadu vecuma nodarbojas ar mūziku, bet ir pamanījies nolaisties uz zemes, tā teikt, savas muļķības dēļ, pat ne tik daudz muļķības, cik veismju un neveismju mijas dēļ, ar to, ka daudzi tuvinieki lika uz viņu kaut kādas cerības, bet bez cerībām, šķiet, bija iedēstījuši viņā arī neveselīgus gēnus. Dziedonis bija no vienkāršas strādnieku ģimenes, bērnudārza audzinātājs pamanīja viņā talantu, pusaudža gados dziedonis nezaudēja balsi, pedagogi ar viņu auklējās skolā, bet konservatorijā viņš nenoturējās i ne pusgadu. Arī armijas muzikantu rotā,

kur viņš iekūlās, nesabija īpaši ilgi, viņu pieķēra dzerstiņā un iebāza celtniecības bataljonā. Sekoja virkne darbeļu un mākslinieciskās pašdarbības pulciņu, dažas pamestas sievas, aliementi, – un nepagāja ne divdesmit gadu, kad dziedonis jau rakņājās Urālu mālos.

– Nu tas vispār ir ephāli, – uz šofera stāstu Igors atsaucās tik vienaldzīgā balsī, ka Petrovam sagribējās iekraut Igoram pa purnu. – Bet kādi jums tur vēl ir kadri? Varbūt rakstnieki, mākslinieki...

Pēc šī jautājuma Petrovs iekšēji nodrebēja un uzmanīgi paskatījās uz Igoru, bet tas pat neatrāva acis no savas glāzītes dibena. Izrādījās, ka apbedīšanas kantorī patiešām strādā gan rakstnieks, gan mākslinieks. Rakstnieks – pareizāk sakot, dzejnieks – jau bezgala ilgi apmeklēja literāro studiju “Rinda”, ko laikam rīkoja “Uralmaša” bibliotēka.

– Tas, šķiet, ir tur, kur man sieva strādā, – Petrovs teica. – Viņa saka, tik žēl esot visu to ļaužu, kas tur reizi nedēļā pulcējas, ka griboties sadzīt viņus konferenču zālē un bibliotēku nodedzināt, lai tak nemokās.

– Un mākslinieks, ko tas? – Igors pavaicāja.

Spriežot pēc šofera vārdiem, mākslinieks nemaz nebija zemē metams, bet nespēja uzgleznot neko citu kā tikai Urālu mežu, un labi, varētu jebkuru mežu, bet nē, mākslinieks gleznoja tikai rudenīgas Urālu meža ainavas, reizēm kļūstot tām neuzticīgs ar klusajām dabām no sērijas “dabas veltes”. Nez vai ir vērts piebilst, ka dabas veltes arī bija no Urāliem un no meža: sēnes, pilādži. Mākslinieks klāstīja, ka Urālu rudens tēma esot neizsmeļama. Pēc pamatspecialitātes mākslinieks bija namdaris, viņš nagloja kopā zārkus. Kad šoferis to pieminēja, Petrovam piezagās aizdomas, vai tikai šis namdaris savā laikā nav noformējis rajona ēdnīcu, kurā Petrovs skolnieka gados gāja pusdienot par mātes rūpnīcas taloniem. Ēdnīcas sienas sedza šauras līstes, kas nolakotas izskatījās pēc ozolkoka, bet pie

sienām karājās rudens ainavas un portreti – sēņu grozi ar pilādžu zariņu pa virsu. No šī visa tikai nedaudz izcēlās milzīga gleznas “Trīs spēkavīri” kopija, piemunsturēta taisni virs ieejas, kā arī plakāts, kura tekstu Petrovs vārds vārdā nespēja nocitēt, bet atcerējās, ka tajā bija pieminēta atturība. Bērnībā plakāts un trīs spēkavīri kaut kā saplūda kopīgā bildītē – viņam likās, ka trīs spēkavīri ilustrē plakātu, ka Aļoša Popovičs, kurš nedaudz noslidējis seglos, ir piedzēries, bet “Trīs spēkavīri” ir tāda kā satīra, kas aicina nebūt tādām kā Aļoša Popovičs. Nemanot pats Petrovs jau sāka līdzināties Aļošam Popovičam ar pozu, kas ar katru iztukšoto glāzīti kļuva aizvien ļurīgāka.

Igors palūdza pieturēt, jo viņam beidzās alkohols. Šoferis, kā Petrovam likās, atviegloti nopūtās un sāka meklēt ērtāko parkošanās vietu.

– Mēs jau esam izmaukuši veselu pudeli? – Petrovs no dzēruma un pārsteiguma negaidīti skaļi pajautāja.

– Nē, – Igors teica, – lielāko daļu izdzēru es, tu trāpījies jau pie beigām, bet es ierosinu turpināt.

Kad Igors atvēra “gazeles” durvis un Petrovu apvēdīja svaiga gaisa pūsma, viņš sajuta, cik mašīnā ir smacīgi un cik pretīgi tajā ož pēc liķa; Petrovs vēl piefiksēja, ka neviļus ir atpogājis savu aitādas kažoku, jo viņam pa visu miesu tecēja karsti sviedri, it kā tie vispār nemaz nebūtu sviedri, bet gan karsta duša, ko viņš nupat aizgriezis, ūdens pil, bet viņš snaikstās pēc dvieļa.

– Es iešu ar tevi, – Petrovs Igoram teica.

– Protams, zēni, izlokiet kājas, – šoferis steigšus atbalstīja.

– Nu tad gājuši, – Igors nebija skubināms.

Petrovs zināja, ka Igors nespēj panest vientulību; ja arī viņš aizietu viens pats, tad tik un tā atgrieztos kāda kompānijā vai vispār vairs neatgrieztos, ja viņam būtu trāpījušies kādi interesantāki biedri, tomēr Igora kompānija Petrovam patika labāk nekā šoferis, lai arī par viņu jau viss bija zināms līdz sīkākajām detaļām, kurpretim par Igoru gan tikpat kā nekas nebija

zināms. Izņemot Igora vārdu, Petrovs vispār par viņu neko nezina.

Petrovs izrāpās no “gazeles” un baudpilni nopūtās.

Igors atzinīgi novērtēja Petrova izskatu.

– Tu esi sārts kā Salavecītis, – viņš teica.

– Drīz tak Jaunais gads. – Petrovam likās, ka ar šiem vārdiem viņš kaut kā ir paskaidrojis savu stāvokli. – Plus man arī gripa piesitūsies. Un man vēl piektdien dēls vedams vai vizināms uz eglīti, paskatīsimies, kā es ap to laiku izskatīšos.

Viņi mierīgi aizbrida pa gurkstošo ietves sniegu, iedami uz veikaliņu pāri ielai. Igors domīgi nesa tukšu pudeli, turēdams to pie kakliņa divos pirkstos, tā ka tā nedroši šūpojās gaisā. “Eu, nu noliec taču kaut kur to pudeli,” Petrovam gribējās sacīt, bet Igors godīgi aizgāja līdz tuvākajai miskastei, kura bija pilnīgi tukša, lai arī līdzās tai bija tik daudz izsmēķu, it kā tā būtu pīpējusi un gaidījusi kādu uz randiņu. Igors iemeta tajā pudeli, un pudele ilgi ribēja gar tās metāla sienām, it kā būtu nonākusi deviņstāvenes atkritumu vadā.

– Sanāk, tu strādā apbedīšanas kantorī? – Petrovs vaicāja.

– Nē tak, man vienkārši paziņa trāpījās pa ceļam, – Igors nevērīgi attrauca un it kā pat ievilka plaušās gaisu, lai pateiktu, kur viņš īstenībā strādā, bet apklusā.

Pie luksofora tik un tā nebija, ko darīt, tāpēc Petrovs saņēmas drosmes un pavaicāja: – Bet tas mašīnā tiešām ir liķis vai arī jūs esat sarunājuši mani pabiedēt?

– Kad aiziesi atpakaļ, pats paskaties, – Igors atsmēja. – Tur reāli guļ liķis uzvalciņā. Kaut kāds vecis. Bet es viņa vietā gribētu, lai man vēl mazliet ļauj šai pasaulē uzkavēties. Vai tad tu atteiktos?

– Nezinu, – Petrovs šaubījās. – Man jau laikam būs vienalga, bet radiem lielāki krenči viņa pazušanas dēļ. Jādomā, tas viņiem nebūtu diez ko labi, viss saplānots un tā.

– Ja varētu notikt pēc manas gribas, – Igors atzinās, – es viņa mirstīgās atliekas kaut kur pamarinētu līdz trīsdesmit pirmajam un tad noskatītos, kā šie viņu trīsdesmit pirmajā norok un pēc tam steidz atzīmēt Jauno gadu.

Tai brīdī abi ievēroja, ka sieviete, kam pie rokas bija gadus sešus vecs puīselis, tāpat kā viņi stāv pie sarkanās gaismas un skatās uz viņiem, klausīdamās abu sarunā ar ieplēstu muti.

– Cienītā, nu ko jūs te apstājāties, – Igors tā kā sašuta. – Ejiet tālāk, nekavējieties. Redzat taču, ka zaļā gaisma jau deg.

Gājēju pārejas vidū Igors un ar viņu arī Petrovs panāca sievieti ar bērnu, kura steidzās no viņiem aizbēgt.

– Nē, – Igors it kā uzreiz no vidus izmeta, un tas radīja iespaidu, ka viņi ar sievieti jau ir par kaut ko runājuši, tad pārtraukuši sarunu un tagad atgriežas pie tās, – ja jums nav ar ko sagaidīt, tad tā ir pavisam cita runa, tas bija pilnīgs joks, protams.

Sieviete ierāva bērnu veikalā, acīmredzot, lai ir tuvāk ļaužu masām un apsargiem, taču turpat devās arī Petrovs ar Igoru, tikai pie dārzeņu nodaļas viņi atpalika no sievietes, ieslīdēja alkohola nodaļā, kur aicinoši mirdzēja neaizsāktas pudeles, bet skatiens, kādu viņiem uzmeta garlaikots apsardzes darbonis melnā formā, bija īpaši aizdomīgs un ciešs.

– Nevajag tā uz mani skatīties, – Igors apsargam ierosināja.

“Tā, sākas,” Petrovs nodomāja ar neizsakāmu apnikumu, kas pārspēja pat to sajūtu, kura pārņēma, kad viņu izrāva no trolejbusa un pārsēdināja uz katafalku.

– Par ko tad ne? – apsargs atjautāja.

– Nu, vienkārši, pēc statistikas, – Igors skaidroja, – visvairāk no veikala fenderē tieši veikala darbinieki, bet jūs te tēlojat nez kādu Cerberu, lai arī varbūt visu dienu te stāvat un domājat, kā kaut ko norakstīt uz izžūšanas un svara samazināšanās rēķina.

Apsargs skeptiski pasmīkņāja, tomēr novērsās.

Veikals bija aprbrīnojams, tajā skanēja mūzika, viens un tas pats Frenks Sinatra dziedāja vienu un to pašu *“Let It snow”*, ik uz stūra karājās sīki skuju vainadziņi, it kā pieminot daudzos mūža miegā dusošos rūķišus, bet no griestiem nokarājās egļu mantiņas, tās rēgojās starp šņabja pudelēm un virs plauktiem ar citu alkoholu, vēl bija nolikta prāva kaste, kurā bija sagāztas pudeles ar *“Padomju šampanieti”* par astoņdesmit rubļiem, virtenes mirdzēja, pareizāk sakot, nevis mirdzēja, bet kā gaismas skudras nepārtraukti skrēja pa tām, un viss būtu bijis pavisam parastās pirmsjaungada noskaņās, ja vien visur, arī alkohola nodaļā, neostu pēc sīpoliem.

– Čipolino pie viņiem nosprādzis, vai? – Igors kurnēja.

Vispār visa Igora jautriība veikalā kaut kur izkūpēja: gan alkohola nodaļā, gan gaļas gastronomā viņš, pirms izvēlējās, skatījās uz precēm, neskārās tām klāt vai pat nedaudz pakāpās atpakaļ un arī tā drusku samiedzis acis, it kā būtu kādas produktu komandas treneris, kurai pavisam drīz gaidāma tikšanās ar pretiniekiem, bet Igora atbildības ziņā bija iedvesmojoša runa, un šī runa krājās viņā, kamēr viņi ar grozu vilkās gar plauktiem, tā ka Petrovam atkal kļuva karsti, un viņš atkal jutās, it kā tikko būtu nogriezis dušu, vienīgi šoreiz likās, ka viņš ir izslēdzis ūdeni, pirms vēl ir nomazgājies, tas ir, pirms dabūjis ādu tīru no ziepju putām. Igors izplūda vārdos tikai pie kases, kad uz viņu skatījās kasiere veikala firmas priekšautā izkaltsu asiņu krāsā.

Vispār jau Igors savu uzmanību veltīja sievietei ar bērnu, tai pašai no gājēju pārejas, kura nostājās aiz viņiem tikai tāpēc, ka neviena cita no četrām kasēm nestrādāja, bet tajā pašā laikā centās pievērsties arī kasierai. Likās, viņš mēģina abas salīmēt kopā.

– Sveiciens drīzajos Jaungada svētkos, – Igors pateica kasierai, kamēr viņu grozs ar alkoholu un desām brauca pa transportiera lenti.

– Jums tāpat, – kasiere kā robots atbildēja.

– Pie jums veikalā, varētu domāt, iestāsies nevis Dzeltenās žurkas gads, bet sazin kas, – Igors ierunājās. – Jums galva no tās smakas nesāp?

– Man galva sāp no pircējiem, – pārdevēja atteica. – No tādiem kā jūs. Lūdzu, netraucējiet strādāt.

Ar šo atbildi Igoram pietika, lai īsi novērstos no darbinieces aiz letes un sāktu izvēlēties kinderolu no stenda pie kases. Igors pavaicāja bērnam, kāda komplekta ola viņam vajadzīga, un tai brīdī bērna māte raidīja Igoram ļoti drūmu skatienu, no kura smagāk kļuva tikai Petrovam.

– Sakiet, kādas vairāk pērk? – Igors pavaicāja pārdevējai.

– Tagad visas pērk, – pārdevēja atbildēja, pīkstinot svītrkoda lasītāju.

– Bet kādu tu gribi? – Igors pavaicāja bērnam.

– Viņš nekādu negrib, – sieviete-māte (vai māsa vai tante, nav zināms) atbildēja.

– Nē, man mašīnītes, – bērns priecīgi atbildēja, un sieviete parāva viņu aiz rokas.

Tas atkārtojās vairākkārt, turklāt katrreiz pārdevēja nemaz nemainīja intonāciju, kurai, pēc Petrova izpratnes, būtu jāklūst aizvien aizkaitinātākai ar katru jaunu atkārtojuma reizi.

– Viņš te vienkārši izpildās, ļaujiet viņam izdarīt to, ko viņš grib, un viņš atstāsies, – katru reizi Petrovs apliecināja, lai arī nebija par to pilnīgi pārliecināts.

Petrovs nekļūdījās: nopircis sev produktus, Igors iegādājās bērnam vienu kinderolu un pāris šokolādes monētu dzeltenā folijā un noslēpumaini pagaisa miglā, tas ir, uzreiz zaudēja jēlkādu interesi gan pret pārdevēju, gan sievieti ar bērnu; sieviete ar bērnu viņiem līdzās sāka krāmēt produktus maisiņā un centās piespiest zēnu pateikt “paldies”, bet viņš klusēja vai nu aiz spītības, vai arī tāpēc, ka viņam no priekiem elpa bija aizsitusies ciet. Petrovs no visiem novērsās, viņš baidījās kādam uzelpot

savus gripas bacilus, jo tas nozīmētu inficēt un aizcirst kāda svētkus saknē – kā eglīti.

It kā sacenzdamies ar sievieti, Igors ātrāk par viņu sasvieda visus produktus maisiņā, kas bija balts, tikai ar uzrakstu izkaltašu asiņu krāsā, un klusēdams izgāja laukā ielas tumsā, kas jau rēgojās aiz stikla durvīm. Petrovs viņu panāca brīdī, kad tas apņēmīgi virzījās uz gājēju pāreju, un ar zināmu aizkaitinājumu pavaicāja:

– Un kas tas bija?

Igors paskatījās uz Petrovu no augšas kā tāds debesu iemītnieks, nevarēja saprast, vai viņš ir piemeties līdz acīm vai arī ir skaidrs kā stikliņš (pašam Petrovam jau bija viegls skurbulis), sārtā luksofora signāla blāzma spīdēja Igora tumšajos, biežajos īsi apgrieztajos matos un uz viņa tumšā mēteļa pleciem, bet viņš rādīja tādu seju, it kā taisītos jautāt: “Un kas tu vispār esi?” Bet tā vietā Igors pateica:

– Es te nodomāju, ka pa to laiku, kamēr mēs pa veikalu tusējām, Vasilijš varēja kaut kur aizbraukt.

– Ne tikai varēja, – Petrovs pārliecinātā tonī ierunājās, – es viņa vietā spiestu gāzi grīdā, tiklīdz mēs izkāpām no mašīnas.

Viņi pārgāja ielu pretējā virzienā – Igoru, šķiet, nodarbināja Petrova izteiktā doma, un viņš nespēja to uzreiz sagremot vai atrast tai kādus pretargumentus, it īpaši tāpēc, ka sēru “gazeles” tai vietā, kur Igors un Petrovs to atstāja, patiešām vairs nebija.

– Vai nav stulbenis, – Igors saīga, – kur viņš būs aizjājies? Viņš taču bez manis neizķepurosies.

Pablenzis uz Petrovu, Igors vēl piebilda:

– Sapogājies taču, tā tak galīgi nevar. Ko tu tā svīsti?

– Nu, tā ir gripa, – Petrovs atgādināja, aizpogājot aītādas kažoka prāvās pogas. – Varbūt man arī tā kā būtu laiks uz mājām. Varam pie manis ienākt, te nav tālu.

Igors saviebās. Varētu domāt, ka viņš jēlkad ir bijis ciemos pie Petrova un viņa māja ir kaut kas baiss.

– Nu tad piekāst tevi, – Petrovs teica, – es iešu.

– Pamet mani? – Igora balsī ieskanējās tādas neizturamas notiņas, kādas varētu raidīt biedrs ar lauztu mugurkaulu sniegotā taigā.

– Bet ko tu iesaki? – Petrovs jau mazāk pārliecināts atjautāja.

– Varam aizbraukt uz Eļmašu, – Igors atbildēja, – piemēram, noķert mašīnu un aizbraukt.

– Nu lieliski, – Petrovs teica. – Man no turienes tik tālu bija jābrauc, lai tagad brauktu atpakaļ? Ko tur vispār var pasākt?

– Bet ko mājās pasākt? – Igors pavaicāja. – Vientulībā mirt nost?

– Varbūt dēls atnāks, varbūt sieva, – Petrovs teica un atjēdzās. – Slimošu, man pēc svētkiem būs jārukā melnu muti, saproti?

– Visiem pēc svētkiem būs jārukā melnu muti, – Igors atzīmēja. – Bet tur man dzīvo paziņa, raksta kandidāta disertāciju filozofijā; ja viņš vēl spēj runāt, tas ir, ja vēl nav sadzēries ar vietējiem, tad vajag viņu drusku padzirdīt, un no viņa sarunām atlaiž labāk nekā no zāles. Bet pēc tam vēl varēsi viņu pieminēt visādās sarunās. Citādi – ko tu tur redzi zem mašīnām, tupēdams savā bedrē?

“Nemaz nesaki,” Petrovs dzīrās iebilst, bet Igors jau stāvēja ielas malā un, izstiepis roku ar maisiņu, stopēja mašīnas.

– Nu, kas tev tur, bedrē, var būt interesants? – Igors pavaicāja Petrovam, kad abi jau sēdēja siltā volgā, kur Petrovs no jauna pogājās vaļā, lai viņam atkal neuznāktu karstuma vilnis. Igors abām rokām apķēra uz ceļiem uzlikto maisiņu, tas maigi čabēja, un pudeles tajā klinkstēja kā pagales spelgonī, palaikam arī maigi iedžinkstējās kā smalkas glāzes. Mašīnā smaržoja pēc tikko no ielas ienesta sala un uz korpēm kūstoša sniega, bet šo smaržu pakāpeniski nomainīja mašīnas apdares smaka, oda arī pēc atsvaidzinātāja eglītes formā pie vējstikla un cigaretēm.

Petrovs atcerējās, ka sen nav pīpējis, bet to viņam gribējās darīt jau trolejbusā, uzreiz pēc izkāpšanas galapunktā.

Šoferis, kas viegli šūpojās ceļu satiksmē, atpakaļskata spogulī uzmanīgi sekoja līdz Petrovam. No sāniem Petrovam likās, ka vadītājs ir gludi skuvies vai arī vienkārši ir ļoti jauns, bet acu atspulgs bija kā vecam, ūsainam fūres vadītājam. Mašīnā bija tumšs, tomēr āra apgaismes un priekšējo auto uguņu pietika, lai saskatītu vadītāja neapmierinātību. “Labāk būtu skatīties uz ceļu,” Petrovs nodomāja un pavaicāja:

– Es uzpīpēšu? Pie jums drikst?

Vadītājs pat neuzskatīja par vajadzīgu apveltīt Petrovu ar jelkādām savas balss skaņām, tikai noraidoši papurināja galvu un ieslēdza radio, kur uzreiz, it kā sarunājuši, uzsāka dziesmu par jaungada mantiņām, svecēm un plaukšķenēm.

– Nu tad ko tu redzi tai savā bedrē? – Igors nelikās mierā.

– Bet tai galā mūs vispār kāds gaida? – Petrovs atjautāja, jo viņam bija slinkums stāstīt par garāžu un uz sitiena viņš nespēja atminēties nevienu piemērotu atgadījumu, kas patiesi būtu interesants. – Vai mēs tāpat vien turpināsim vazāties apkārt aukstumā?

– Tas tevi uztrauc? – Igors pavaicāja, sakustējās un, ar vienu roku pieturot maisiņu, sāka rakņāties savā melnajā mētelī, it kā ķerstitū blusas, līdz beidzot izķeselēja no tā mobilā telefona kluci. – Starp citu, tev ir mobilais? – Igors painteresējās, kamēr ar īkšķa nagu spaidīja telefona podziņas.

– Nav gan, – Petrovs sameloja.

– Gan jau, ka ir, – Igors pilnīgi bez aizvainojuma uzmiņēja, – vienkārši negribi, ka es tevi pa mobilo tramdu.

– Nu kaut kā tā, jā, – Petrovs atzinās. – Viena lieta ir nejauši tev uzskriet virsū, pavisam cita – būt ar tevi pastāvīgā kontaktā.

– Es tak īstenībā esmu neuzbāzīgs, – Igors izklaidīgi atteica, jo pie auss piespiestajā telefonā jau skanēja gaidīšanas signāls.